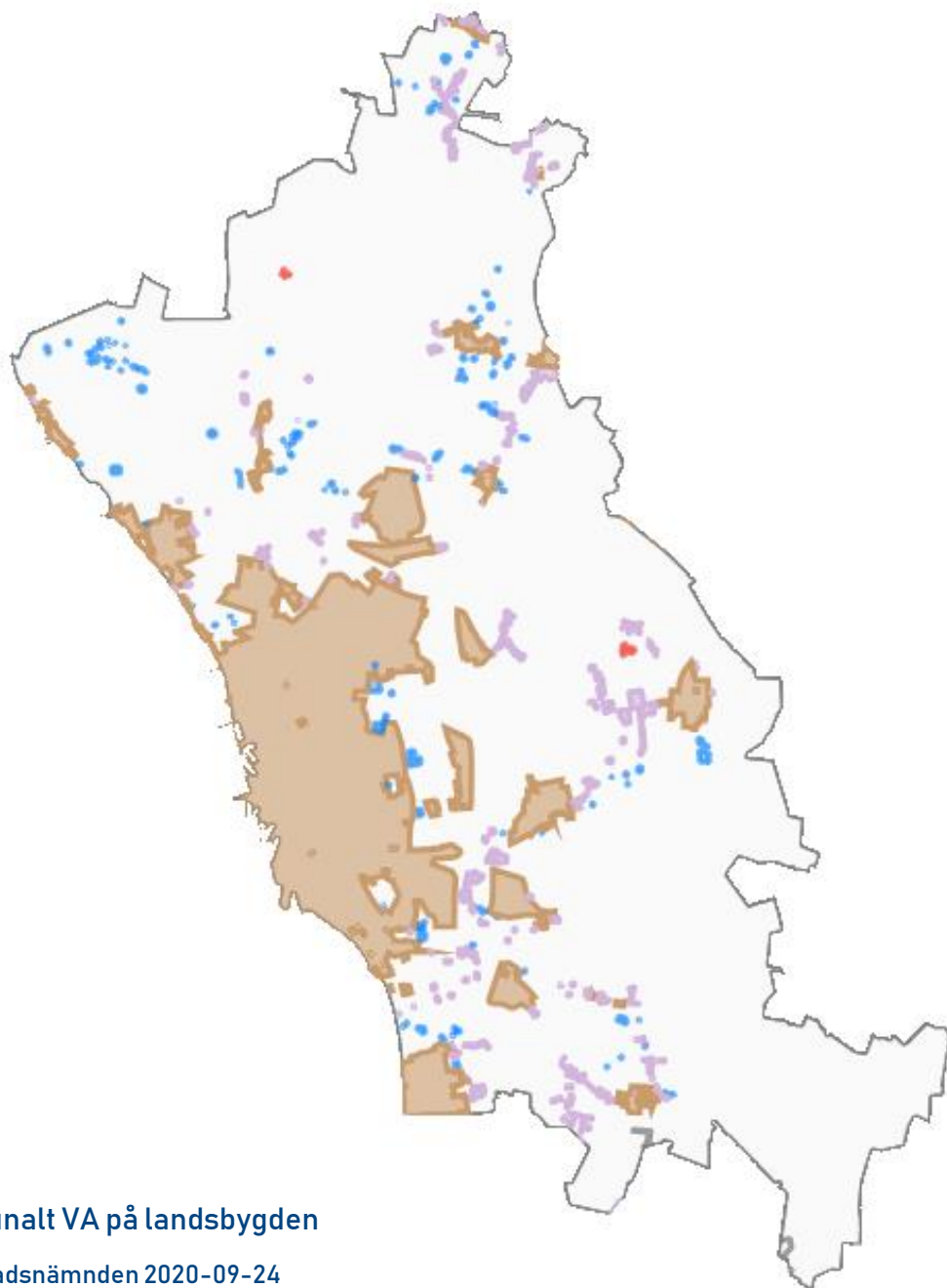

STRATEGI FÖR VATTEN OCH AVLOPP PÅ LANDSBYGDEN

I HELSINGBORGS STAD

Riktlinjer för kommunalt VA på landsbygden

Godkänd av Stadsbyggnadsnämnden 2020-09-24

Diarienummer: HE 20/00072

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	1
2. Syfte, mål och avgränsning	2
3. Begreppsförklaringar	3
4. Vatten och Avlopp	4
4.1. Enskilt vatten och avlopp	4
4.2. Kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp i Helsingborgs stad	4
5. Vattenkvalitet	6
5.1. Recipienter i Helsingborg	6
5.2. Vattenskyddsområden	8
6. Tillsyn och provning för fastigheter som omfattas av landsbygdsstrategin	9
7. Tid- och handlingsplan	11
8. Beskrivning av områden utpekade i tid- och handlingsplanen	13
8.1. Kommunal anslutning inom 0–10 år	13
8.1.1. Gluggstorp	13
8.1.2. Niagaravägen, Domsten	14
8.1.3. Hässlunda	14
8.1.4. Skoggömmaregården	15
8.2. Anslutning till kommunalt VA i samband med exploatering	16
8.2.1. Södra Allerum	16
8.2.2. Sydöstra Allerum	18
8.3. Ingen utbyggnad av kommunalt VA inom en överskådlig framtid	20
8.3.1. Kingelstad	20
8.3.2. Vallåkravägen, söder om Vallåkra	21
8.4.4. Frillestad kyrkby	23
8.4.5. Rönnarp	24
8.4.6. Tjutebro	25
8.4.7. Döshult	26
8.4.8. Djuramossa	27
9. Bevakningsområden	29
9.1. Välluv, södra Påarp	31
9.2. Tunoby, sydöstra Påarp	33
9.3. Mellanmossevägen, östra Påarp	34
9.4. Döshultsvägen, Bröda	35
9.5. Tornhultsvägen, Ljungen	36
9.6. Allerums boställe/Duvestubbe	37

1. Bakgrund

År 2000 antogs vattendirektivet av EU i syfte att förbättra alla EU:s vatten, vilket syftar till att skydda och förbättra alla EU:s vatten. Det anger vad EU-länderna minst ska klara av vad gäller vattenkvalitet och tillgång på vatten, och ligger bland annat till grund för kommunens och Länsstyrelsens beslut om utbyggnationer av det kommunala VA-nätet. Kommunens skyldighet att lösa VA-situationen styrs i huvudsak av Miljöbalken (MB, 1998:808) och Lagen om allmänna vattentjänster (LAV, 2006:412), där det bland annat står:

6 § LAV:

OM DET MED HÄNSYN TILL MÄNNISKORS HÄLSA ELLER MILJÖN BEHÖVER ORDNAS VATTENFÖRSÖRJNING ELLER AVLOPP I ETT STÖRRE SAMMANHANG FÖR EN VISS BEFINTLIG ELLER BLIVANDE BEBYGGELSE, SKA KOMMUNEN

1. BESTÄMMA DET VERKSAMHETSOMRÅDE INOM VILKET VATTENTJÄNSTEN ELLER VATTENTJÄNSTERNA BEHÖVER ORDNAS, OCH
2. SE TILL ATT BEHOVET SNARAST, OCH SÅ LÄNGE BEHOVET FINNS KVAR, TILLGODOSES I VERKSAMHETSOMRÅDET GENOM EN ALLMÄN VA-ANLÄGGNING.

Där begreppet ”i ett större sammanhang”, enligt proposition 2005/07:68 (sid 42), innebär att KRAVEN INTE FÅR VARA BEGRÄNSADE TILL EN ELLER ETT FÅTAL FASTIGHETER, UTAN SKA VARA AV DEN ART ATT MER OMFATTANDE ÅTGÄRDER KRÄVS. Enligt praxis behövs en samlad bebyggelse av ca 20–30 fastigheter.

Länsstyrelsen är den myndighet som ansvarar för att vattendirektivet följs i Sverige, med hjälp av Havs- och vattenmyndigheten.

Miljöbalken klargör bland annat att:

9 KAP 7 § MB:

AVLOPPSVATTEN SKALL AVLEDAS OCH RENAS ELLER TAS OMHAND PÅ NÅGOT ANNAT SÄTT SÅ ATT OLÄGENHET FÖR MÄNNISKORS HÄLSA ELLER MILJÖN INTE UPPKOMMER. FÖR DETTA ÄNDAMÅL SKALL LÄMPLIGA AVLOPPSANORDNINGAR ELLER ANDRA INRÄTTNINGAR UTFÖRAS.

och

2 KAP 3 § MB:

ALLA SOM BEDRIVER ELLER AVSER ATT BEDRIVA EN VERKSAMHET ELLER VIDTA EN ÅTGÄRD SKALL UTFÖRA DE SKYDDSÅTGÄRDER, IAKTTA DE BEGRÄNSNINGAR OCH VIDTA DE FÖRSIKTIGHETSMÅTT I ÖVRIGT SOM BEHÖVS FÖR ATT FÖREBYGGA, HINDRA ELLER MOTVERKA ATT VERKSAMHETEN ELLER ÅTGÄRDEN MEDFÖR SKADA ELLER OLÄGENHET FÖR MÄNNISKORS HÄLSA ELLER MILJÖN.

DESSA FÖRSIKTIGHETSMÅTT SKALL VIDTAS SÅ SNART DET FINNS SKÄL ATT ANTA ATT EN VERKSAMHET ELLER ÅTGÄRD KAN MEDFÖRA SKADA ELLER OLÄGENHET FÖR MÄNNISKORS HÄLSA ELLER MILJÖN.

Förtätning kan innebära svårigheter att lösa vatten- och avloppsfrågan enskilt utan att olägenheter för människors hälsa eller miljön uppstår. Detta ger ett behov av gemensamma och allmänna lösningar. När kommunen bestämmer verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp kan fastighetsägare bli tvungna att ansluta sin fastighet till det kommunala VA-nätet. Fastigheter utanför verksamhetsområde har ingen rättighet, eller skyldighet, att ansluta till det kommunala VA-nätet.

Med syfte att hantera och planera för vatten- och avloppsfrågan i områden utanför tätorterna, utarbetades under 2009–2010 en strategi för kommunalt vatten och avlopp på landsbygden i ett samarbete mellan Helsingborgs stad och NSVA. Strategin godkändes av Stadsbyggnadsnämnden och Miljönämnden i maj 2010. Sedan godkännandet av strategin har i princip alla områden som enligt strategin bör vara anslutna inom en tioårsperiod, anslutit. En uppdatering av strategin bedöms därför vara nödvändig. Som en bilaga till denna uppdaterade version av strategin finns en sammanställning av de utbyggnationer och anslutningar som gjorts sedan den befintliga strategin godkändes.

2. Syfte, mål och avgränsning

Syftet med landsbygdsstrategin är att den ska bidra till en långsiktig och hållbar VA-planering för hela kommunen. Målet är att identifiera områden där en utbyggnad av kommunalt VA bör göras och områden där det inte kan bli aktuellt inom överskådlig tid. Målet är också att belysa frågor om vatten och avlopp vid nybyggnation. Detta i områden utanför verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp och utifrån ett VA-perspektiv och det kommunala ansvaret.

VA-strategin omfattar bebyggelsegrupper som befinner sig utanför dagens verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp. För enskilda fastigheter som ligger utanför de områden som hanteras i detta dokument kommer prövning fortsättningsvis att göras från fall till fall.

Tid- och handlingsplanen i detta dokument ersätter VA-strategin daterad 2010-05-25. Strategin skall ses som ett levande dokument. Utbyggnadsplaner är inte bindande utan det finns omständigheter som kan påverka prioriteringsordningen.

3. Begreppsförklaringar

Nedan förklaras vanliga begrepp inom VA och denna strategi.

Avloppsvatten

Ett samlingsbegrepp för spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som använts för kylning, vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för en viss eller vissa fastigheters räkning, eller vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats.

Spillvatten

Förorenat vatten från bad, disk, tvätt och toalett

Dagvatten

Regn- och smältvatten som avleds från tak, gator, parkeringsytor och andra hårdgjorda ytor. Dagvatten kan även vara framträngande grundvatten.

Allmän VA-anläggning

En VA-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande inflytande och som har ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt vattentjänstlagen.

Enskild anläggning

En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.

Gemensamhetsanläggning

En gemensamhetsanläggning är en anläggning som försörjer flera fastigheter inom ett område, och som har en uttags-/utsläppspunkt i stället för ett antal spridda uttags- eller utsläppspunkter. En gemensamhetsanläggning bildas vid en lantmäteriförrättning. Anläggningen tillhör de fastigheter som samverkar och påverkas därför inte om dessa byter ägare. Gemensamhetsanläggningen förvaltas oftast av en samfällighetsförening, där de deltagande fastigheternas ägare är medlemmar.

Recipient

Yt- eller grundvatten som tar emot utsläpp av spillvatten eller dagvatten.

Verksamhetsområde

Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.

4. Vatten och Avlopp

Vattenförsörjning och hantering av avloppsvatten från en fastighet kan antingen ske genom anslutning till det kommunala VA-nätet eller genom enskilda eller gemensamma vatten- och avloppslösningar. VA-försörjningen ska vara socialt, ekologiskt och ekonomiskt långsiktigt hållbar, vilket förutsätter att VA-försörjningen kan anpassas till ett förändrande klimat¹.

4.1. Enskilt vatten och avlopp

Enskilda avloppsanläggningar består ofta av en slamavskiljare med ett efterföljande markbaserat reningssteg som t.ex. markbädd eller infiltration. Nyare enskilda avloppsanläggningar består till största delen av minireningsverk. I kommunen finns även en del gamla avloppsanläggningar kvar som enbart har slamavskiljning eller slamavskiljare och sandfilterbrunn. Förutsättningarna på den enskilda fastigheten avgör vilken eller vilka avloppslösningar som är mest lämplig.

Enskilt vatten innebär en egen dricksvattenbrunn. Den kan vara en grävd eller en borrarad brunn. Vattenkvaliteten kan variera i en dricksvattenbrunn och det är ägarens ansvar att kontrollera och hålla vattnet tjänligt som dricksvatten. För gemensamma vattenföreningar råder utökade krav på ansvar och kontroller.

Som ägare till en enskild avloppsanläggning finns ett ansvar att sköta och underhålla avloppsanläggningen. Detta så att dess reningsfunktion upprätthålls över tid. Uppstår brister i avloppsanläggningens funktion ska det åtgärdas. Beroende på vilka åtgärder som måste utföras kan dessa vara anmälnings- eller tillståndspliktiga hos miljönämnden. Det är miljönämnden som ansvarar för tillsyn och tillståndsprövning av enskilda avloppsanläggningar i Helsingborgs kommun.

Utökade renings- och funktionskrav på avloppsanläggningar infördes i samband med implementeringen av EU- vattendirektiv i svensk lagstiftning. Det innebär att många äldre avloppsanläggningar är föremål för krav på åtgärder från miljönämnden. Detta är avloppsanläggningar som i sitt ursprungliga eller nuvarande utförande har en begränsad reningsfunktion, i relation till gällande rening -och funktionskrav.

Om flera fastighetsägare har problem med sin enskilda anläggning kan de gå ihop för att gemensamt lösa situationen med en gemensamhetsanläggning. Med endast en utsläppspunkt är det lättare att kontrollera utsläpp från avloppsanläggningar samtidigt som risken för förorening av vattentäkter minskar. De reningstekniker som används i gemensamhetsanläggningar är ofta de samma som i anläggningar tillhörande enstaka hushåll.

4.2. Kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp i Helsingborgs stad

I Helsingborgs stad är kommunen huvudman för den allmänna vatten- och avloppsförsörjningen. Verksamhetsområdet för kommunalt vatten och avlopp är det geografiska område inom vilket kommunen har en skyldighet att ordna en eller flera vattentjänster. Det finns fyra vattentjänster som kan gälla i ett verksamhetsområde: dricksvatten, spillvatten, dagvatten fastighet och dagvatten gata.

Figur 1 nedan visar hur det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp i Helsingborg är utbrett, där:

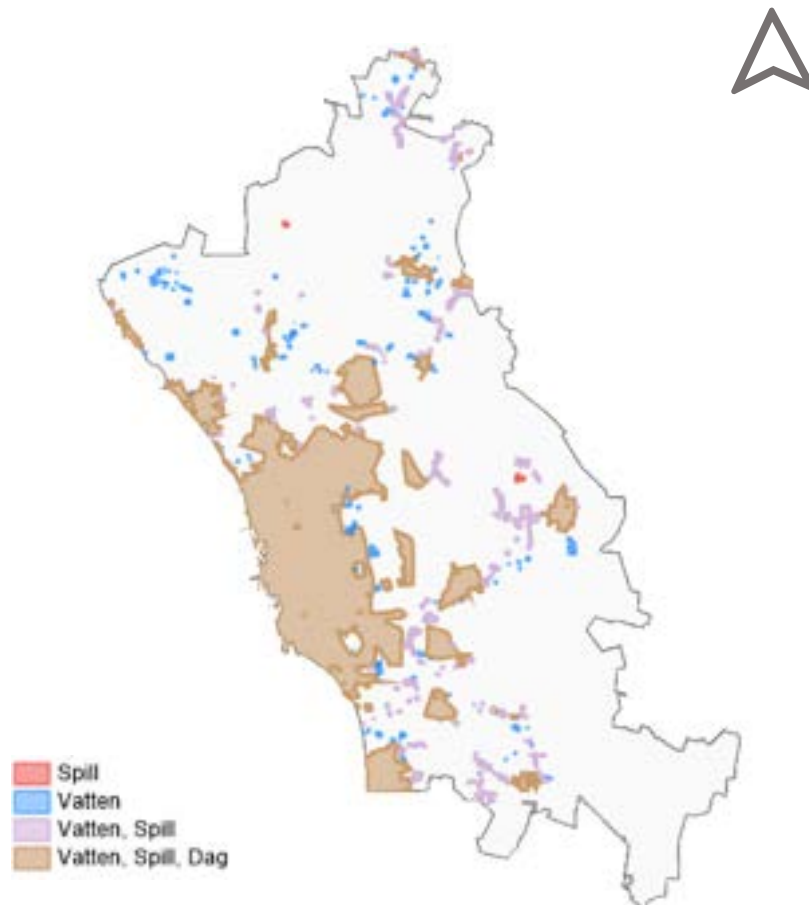
Spill = verksamhetsområde för endast spillvatten

Vatten = verksamhetsområde för endast dricksvatten

Vatten, Spill = verksamhetsområde för både dricksvatten och spillvatten

Vatten, Spill, Dag = verksamhetsområde för alla tre vattennyttigheter, dricksvatten, spillvatten och dagvatten

¹ <https://www.havochvatten.se/download/18.276e7ae81443563a750f41/1392881278482/rapport-2014-01-vagledning-va-planering.pdf>

Figur 1. Kommunalt verksamhetsområde för de olika vattennyttigheterna vatten, spillvatten och dagvatten

Den kommunala VA-anläggningen finansieras av VA-kollektivet, dvs. av de fastigheter som är anslutna till kommunalt vatten och avlopp. När en förbindelsepunkt upprättas och förmedlas har VA-huvudmannen rätt att ta ut en så kallad anläggningsavgift. Förbindelsepunkten är den punkt i den allmänna anläggningen där ansvaret övergår från VA-huvudman till fastighetsägare. Förbindelsepunkten ska, förutom vid ett fåtal undantag, anläggas i fastighetens omedelbara närhet. Vanligtvis ligger den ca 0,5 meter utanför fastighetsgräns. Anläggningsavgiften är en engångsavgift som ska täcka kostnaden för anläggning av de allmänna distributionsledningarna. Därefter betalar fastighetsägaren en årlig brukningsavgift vars storlek beror på dels fasta grundavgifter som ska täcka kostnader för drift och underhåll av VA-ledningsnätet, dels rörliga avgifter som beror på vattenförbrukningen. Alla avgifter regleras i en kommunal taxa som beslutas av kommunfullmäktige.

Om kommunen bestämmer sig för att bygga ut den allmänna anläggningen utvidgas först verksamhetsområdet till att omfatta det aktuella området. Då gäller VA-tjänstlagen med dess bestämmelser om brukningsrätt och avgiftsskyldighet. Om utbyggnadskostnaderna i beaktansvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet har kommunen rätt att besluta om särtaxa för området för att få full kostnadstäckning.

5. Vattenkvalitet

Renat spillvatten når så småningom en recipient. Recipienter kan generellt delas upp i grundvatten- respektive ytvattenrecipienter. Ytvattenrecipienter är bäckar, åar, sjöar och hav. Grundvattenrecipienter motsvaras av en sammanhängande grundvattenförekomst som är geografiskt avgränsad efter de geohydrologiska förutsättningarna. Recipienterna blir mer eller mindre påverkade av utsläpp av renat spillvatten. Flöde, närhalter (framförallt kväve och fosfor) samt föroreningar är avgörande för ett vattendrags känslighet.

EUs ramdirektiv för vatten, vattendirektivet, innehåller ekologiska, kemiska och kvantitativa kvalitetskrav för vattenförekomster. Målet är att samtliga vattenförekomster i Sverige ska uppfylla god status 2021 eller 2027.

5.1. Recipienter i Helsingborg

I Helsingborg finns två huvudvattendrag, Råån och Hasslarpsån/Lillån. Råån rinner genom kommunens södra delar i höjd med Vallåkra och Gantofta. Den mynnar därefter ut i Öresund i Råå. Råån är utpekad som nationellt särskilt värdefull ur fiske- och kulturvärde och nationellt värdefull ur naturvärdessynpunkt. Området har status som naturreservat och Natura2000-område. Till Råån finns flera biflöden i kommunen. Exempel på några större biflöden är Tjutebäcken, Borgenbäcken, Härslövsbäcken, Kövleback och Lussebäcken.

I höjd med Välinge by, i norra delen av kommunen, ansluter Hasslarpsån/Lillån till Vegeå som därefter har sitt utlopp i Skälderviken. Detta vid Utvälinge. Till Hasslarpsån/Lillån ansluter också många biflöden, exempel på ett större biflöde är Skavebäcken. Större delen av Hasslarpsån/Lillåns avrinningsområde ligger inom kommunen. Norra Öresund och Skälderviken klassas som avloppsvattenkänsliga områden med avseende på fosfor och kväve.

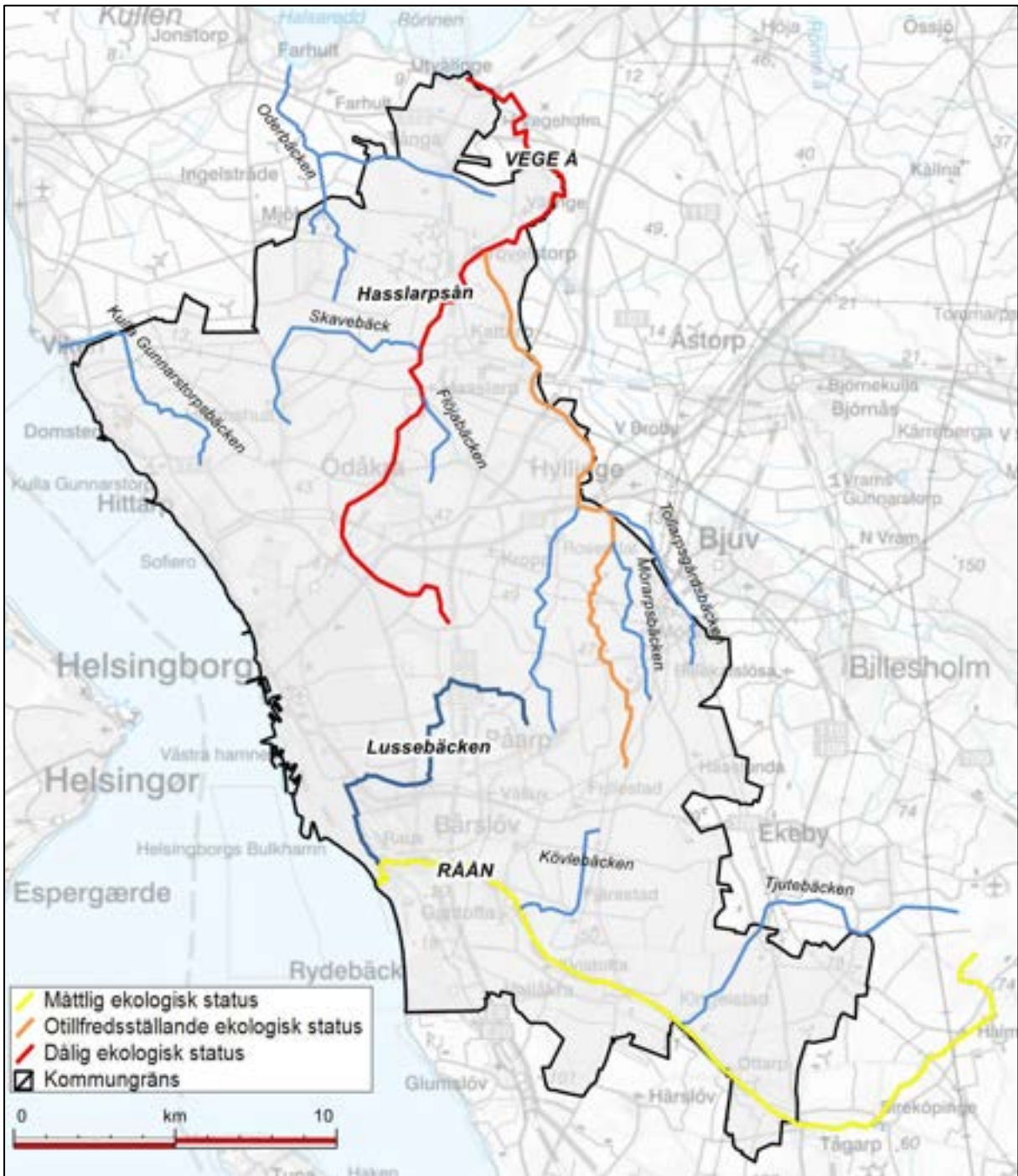
Flera biflöden till våra två huvudvattendrag är nerlagda i rörledningssystem, så kallade dikningsföretag. Det innebär att den ursprungliga bäcken/vattendraget är nerlagt i rörledning dit också åkerdraineringar leds. Detta i syfte att torrlägga och öka ett område odlingsbara ytor.

Utsläpp från enskilda avlopp i Helsingborg leds i huvudsak till våra två huvudvattendrag, direkt eller via biflöden eller dikesföretags ledningssystem. Utsläpp från enskilda avloppsanläggningar sker också till bäckar med utlopp direkt i Öresund och Skälderviken, exempelvis Rydebäcken och Oderbäcken. Huvudvattendragen med ett antal biflöden visualiseras i figur 2. De vattendrag vars ekologiska och kemiska status är klassificerade enligt VISS syns också i figuren. Vattendrag som inte är klassificerade visualiseras med blå färg. Samtliga klassificerade vattendrag har dålig kemisk status. Målet är att nå god ekologisk och kemisk ytvattenstatus år 2027.

Jämfört med nationella riktlinjer klassas alla vattendrag inom kommunen som små, i vissa fall som extremt små. Vattendragen är på många håll starkt påverkade av varians i vattenflöde, tillflöde av näringsämnen och andra föroreningar. Känsligheten på vattendragen ökar vid låga vattenflöden, det vill säga under perioder med låga basflöden och nederbörd. Kvaliteten på flera av kommunens vattendrag är inte bra, den ekologiska statusen är enligt nationell klassificering dålig i dessa vattendrag. En bidragande orsak till det är bristfälliga enskilda avloppsanläggningar och övergödningsproblematiken i jordbruket.

För att säkerställa restaurering av vattendrag är det viktigt att vid utbyggnad av det kommunala VA-nätet förlägga ledningar med ett skyddsavstånd på minst 20 m till vattendraget.

Flera vattendrag är känsliga och de mindre vattendragen är i många fall extra känsliga. Utmaningarna är bland annat att minska näringspåverkan och påverkan av andra föroreningar till dessa vattendrag. I dagvattenplan för Helsingborg stad (2010) finns en övergripande recipientbedömning över de flesta recipienter inom kommunen.

Figur 2. Huvudvattendragen i Helsingborg, samt klassificering enligt VISS (2020-06-01) för de vattendrag som är klassificerade.

5.2. Vattenskyddsområden

Vattenskyddsområde är ett, av Länsstyrelse eller kommun, inrättat geografiskt område till skydd för en vattenförekomst med betydelse för vattentäkt. Inom vattenskyddsområde gäller föreskrifter till skydd för vattnet så att det kan användas för vattentäkt i ett långt perspektiv.

I gällande skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden i Helsingborgs stad är vattenskyddsområdet uppdelat i tre skyddszoner: primär, sekundär och tertiär skyddszon.

I primär skyddszon gäller förbud mot infiltration eller annat utsläpp av WC-vatten. Hushållspillvatten i övrigt (BDT-vatten) eller annat avloppsvatten får inte infiltrera i mark eller släppas ut till diken eller vattenområde utan tillstånd av tillsynsmyndigheten. Avloppsledningar med tillhörande brunnar skall vara tätade och vid behov omedelbart läggas om eller renoveras.

Infiltrationsanläggning eller magasin för kommunalt dagvatten får inte anläggas utan tillstånd från tillsynsmyndigheten varken i primär eller sekundär skyddszon.

WC-vatten, BDT-vatten eller annat avloppsvatten får inte infiltrera mark eller släppas ut till diken eller vattenområde i sekundär skyddszon utan tillstånd av tillsynsmyndigheten.

För tertiär skyddszon gäller inga särskilda vattenföreskrifter, men Miljöbalkens regler ska iakttas.

Figur 3 är ett kartutklipp över vattenskyddsområden inom Helsingborg stad.

Figur 3. Vattenskyddsområden inom Helsingborg stad

Mer information om vattenskyddsområdena inom Helsingborgs stad, samt gällande skyddsföreskrifter för dessa, finns på NSVAs hemsida: <https://vattenskydd.nsva.se/>.

6. Tillsyn och prövning för fastigheter som omfattas av landsbygdsstrategin

Nedan följer en generell sammanställning av hur bygglov och enskilda avlopp bör hanteras i områden som omfattas av landsbygdsstrategin, och en sammanställning av hur tillsyn bör bedrivas beroende på inom vilket tidsperspektiv en VA-utbyggnad är planerad.

Inom verksamhetsområde

Inom verksamhetsområdet för kommunalt VA bör alla fastigheter vara anslutna till den allmänna VA-anläggningen. På fastigheter där ägaren inte vill ansluta sin fastighet till tilldelad anslutningspunkt kommer miljönämnden bedriva tillsyn av den enskilda anläggningen och kan komma att förelägga fastighetsägaren att ansluta fastigheten till den allmänna VA-anläggningen. Nyare väl fungerande avloppsanläggningar med tillstånd enligt miljöbalken kan få vara kvar. Eventuell inlösen av en sådan avloppsanläggning är en fråga mellan VA-huvudman och ägare av avloppsanläggningen, och är endast möjlig om den enskilda anläggningen tas ur bruk och är nyare än 10 år.

Nya tillstånd för enskilda avlopp inom verksamhetsområde medges normalt inte. Miljönämnden måste dock pröva en ansökan om den lämnas in.

Utbyggnad inom 10 år

Inom områden som är upptagna i strategin och som kommer att få kommunalt VA inom tio år gäller vissa övergångsprinciper för fastigheter med enskild avloppsanläggning. Miljönämnden kommer inte att bedriva aktiv tillsyn av befintliga avloppsanläggningar inom dessa områden. Ansökningar om tillstånd till enskilda avloppsanläggningar kommer att prövas. Ansökningar kan förväntas komma in i samband med bygglov, anläggningar som slutat fungera, ägarbyten m.m.

Tillfälliga lösningar med tidsbegränsade tillstånd bör övervägas i avvaktan på kommunal anslutning. Den tekniska lösningen i väntan på kommunal VA-utbyggnad bör prövas med hänsyn till de förhållanden som råder på den enskilda platsen.

NSVA kommer inte att lösa in dessa tillfälliga enskilda avloppsanläggningar. Separata avtal ska tecknas mellan fastighetsägaren och NSVA angående detta. Avtalen hanteras inför beviljande av enskild avloppsanläggning.

Utbyggnad i samband med exploatering

Områden där utbyggnad kommer att ske i samband med framtida exploatering kommer inte att prioriteras i miljönämndens tillsyn av enskilda avlopp. Ansökningar om tillstånd till enskilda avloppsanläggningar kommer att prövas. Sökanden informeras om planerna och beroende på hur långt gångna exploateringsplaner det finns kan tidsbegränsade tillstånd övervägas.

Ingen utbyggnad inom överskådlig framtid

I områden som inte kommer att anslutas till kommunalt VA inom en överskådlig framtid, kommer miljönämnden bedriva tillsyn och ställa krav på att dåliga avlopp åtgärdas. I områden med små fastigheter som ligger nära varandra bör gemensamhetsanläggningar förordas.

Nybyggnation

Inför bygglov eller förhandsbesked i ett område där kommunalt vatten och avlopp är planerat att byggas ut, ska den sökande informeras om utbyggnadsplanerna. Den sökande ska informeras om när kommunalt VA planeras anläggas, att fastighetsägaren kommer att få betala anläggningsavgift, samt vilka enskilda lösningar som accepteras i väntan på att kommunala ledningar byggs ut.

Nybyggnation med nya enskilda avloppsanläggningar bör undvikas i områden där kommunalt avlopp planeras inom 5 år. Om utbyggnad planeras inom 5–10 år kan tillstånd för enskilt avlopp ges men bör tidsbegränsas. NSVA kommer inte att lösa in dessa tillfälliga enskilda avloppsanläggningar. Separata

avtal ska tecknas mellan fastighetsägaren och NSVA angående detta. Avtalen hanteras inför beviljande av enskild avloppsanläggning.

Anledningen till ovanstående vägledning är att inte försvåra för en planerad VA-utbyggnad och undvika onödiga kostnader både för VA-kollektivet, som innefattas av utbyggnaden, och för den fastighetsägare/sökande som det berör.

7. Tid- och handlingsplan

En tid- och handlingsplan för kommande VA-utbyggnad inom Helsingborgs kommun har sammanställts. I bedömningen har hänsyn tagits till områdenas sammansättning, befintliga VA-situation samt befintliga och kommande planförhållanden. Som stöd i detta har de geologiska förutsättningarna i områdena undersökts, tillsammans med aktuella detaljplaner och översiktsplaner.

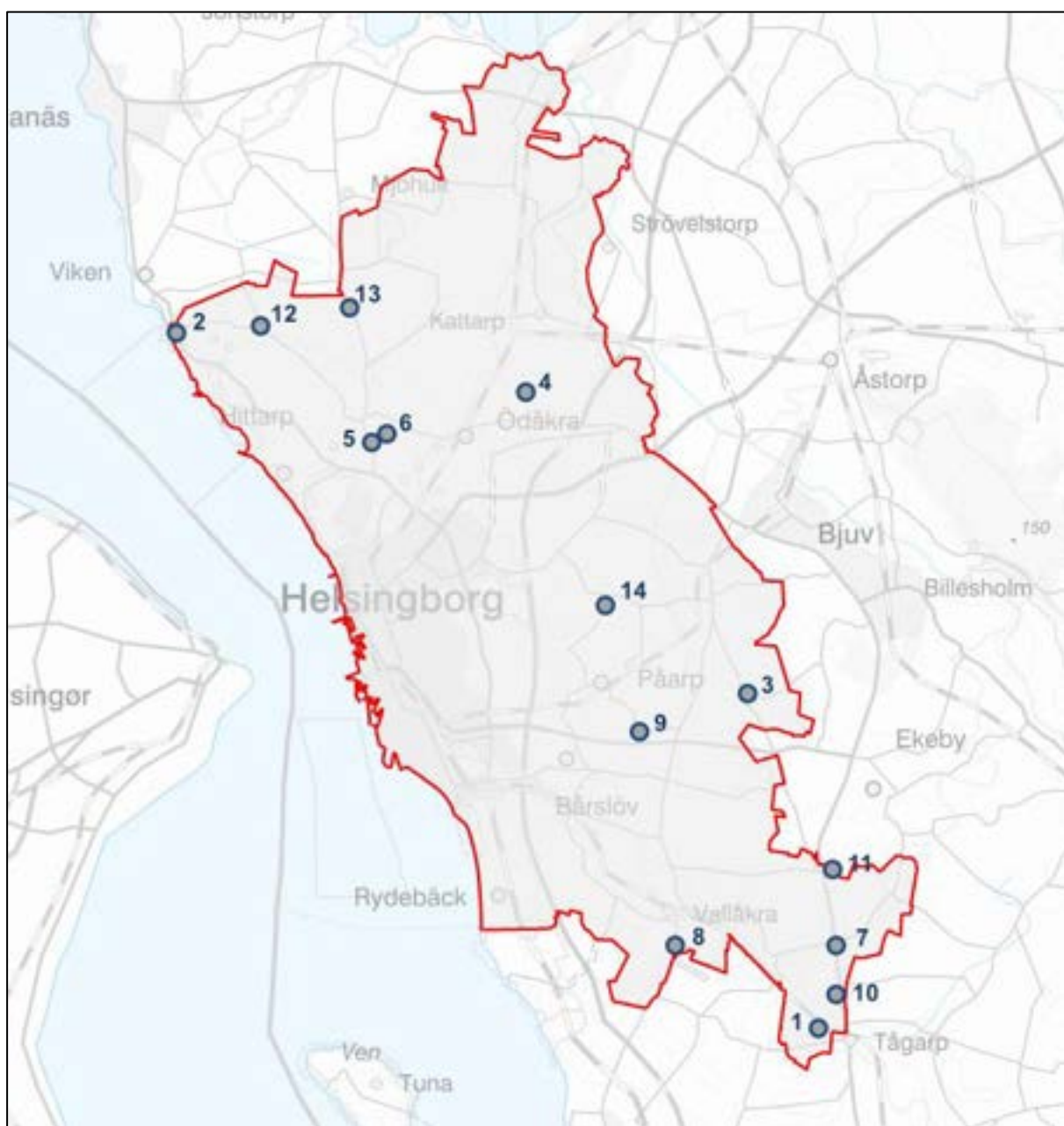
I dagsläget finns en aktuell, kommunövergripande översiktsplan (ÖP2010). Under framtagande av denna strategi för VA på landsbygden har dock arbetet med en ny översiktsplan, med mål att antas 2021 (ÖP2021), startats. Eventuella referenser till ÖP2021 anger remissutgåvan från mars 2020. Läsaren bör uppmärksammas på att ÖP2021 ännu inte antagits och att remissunderlaget kan komma att justeras till dess att översiktsplanen antas.

Tabell 1 är en sammanställning av de områden som omfattas av denna strategi, samt hur planen för anslutning till kommunalt VA ser ut.

Tabell 1. Tid- och handlingsplan för kommunalt VA på landsbygden i Helsingborg

	OMRÅDE	ANSLUTNING TILL KOMMUNALT VA
1	Gluggstorp	Inom 10 år, tidigast 2020, anslutning som avtalskund till dricksvatten och spillvatten.
2	Niagaravägen, Domsten	Inom 10 år, tidigast 2022, spillvatten.
3	Hässlunda	Inom 10 år, tidigast 2023, dricksvatten och spillvatten.
4	Skoggömmaregården	Inom 10 år, senast 2024.
5	Södra Allerum	I samband med exploatering, dricksvatten-, spillvatten- och dagvatten.
6	Sydöstra Allerum	I samband med exploatering, anslutning via avtal, dricksvatten och spillvatten.
7	Kingelstad	Ej inom överskådlig framtid.
8	Vallåkravägen, Kvistofta	Ej inom överskådlig framtid, anslutning via avtal möjligt.
9	Frillestad kyrkby	Ej inom överskådlig framtid.
10	Rönnarp	Ej inom överskådlig framtid.
11	Tjutebro	Ej inom överskådlig framtid.
12	Döshult	Ej inom överskådlig framtid.
13	Djuramossa	Ej inom överskådlig framtid.
14	Hjortsby gård, Hjortshög	Ej inom överskådlig framtid.

Dessa områden har sammanställts i en övergripande kartbild, se figur 4 nedan.

Figur 4. Övergripande kartbild över de områden som omfattas av tid- och handlingsplanen.

8. Beskrivning av områden utpekade i tid- och handlingsplanen

Respektive område i tabell 1 är beskrivet nedan med en kompletterande kartbild. Kartbilden ger en fingervisning över de undersökta områdena. Omfattningen av en eventuell kommunal VA-utbyggnad fastställs först efter att en projektutredning gjorts.

8.1. Kommunal anslutning inom 0–10 år

8.1.1. Gluggstorp

Strax öster om Tågarp, Svalövs kommun, pågår för närvarande en utbyggnad av kommunalt dricksvatten- och spillvattennät. En samfällighet bestående av totalt 27 fastigheter har bildats i Gluggstorp, Helsingborg, för anslutning som avtalskunder mot det nya ledningsnätet. 27 fastigheter ansluter till det kommunala spillvattennätet, men endast 23 av fastigheterna ansluter till Svalövs kommuns dricksvattennät också. Kvarvarande fyra fastigheter behåller sina enskilda dricksvattenanläggningar. Utbyggnadsarbetet pågår för närvarande, samfälligheten har möjlighet att ansluta tidigast 2020.

Figur 5. 27 fastigheter i Gluggstorp har gått ihop och bildat en samfällighetsförening, och ansluter till kommunalt dricksvatten- och spillvattennät som avtalskund.

8.1.2. Niagaravägen, Domsten

Fyra fastigheter på Niagaravägen 30–36, som ligger alldeles vid gränsen till Höganäs kommun (figur 6), ska tas med i verksamhetsområdet för spillvatten. Anslutning sker till Höganäs kommuns spillvattennät, och Höganäs kommun kommer att äga och ansvara för drift av det ledningsnät som anläggs. Fastigheterna är sedan tidigare anslutna till Höganäs kommuns dricksvattennät.

Utbyggnad planeras inom tio år, tidigast 2022.

Figur 6. Planerad anslutning av Niagaravägen 30–36 i Domsten, tidigast 2022.

8.1.3. Hässlunda

Längs Gamla Tågarpsvägen i Hässlunda, beläget i kommunens östra del nära gränsen till Bjuvs kommun, finns ett 20-tal fastigheter som anses vara samlad bebyggelse, se figur 7. Utbyggnad av kommunalt dricksvatten- och spillvattennät till berörda fastigheter planeras under 2023. Möjligheten till eventuell anslutning av omkringliggande fastigheter utreds inför projekteringen. Aktiv tillsyn av enskilda anläggningar kommer inte att bedrivas för aktuella och närliggande fastigheter.

Figur 7. Inom 10 år planeras en utbyggnad av kommunalt dricksvatten- och spillvattennät i Hässlunda.

8.1.4. Skoggömmaregården

Längs Vagnmakarevägen och Viadalsvägen i Fleninge utreds och projekteras för närvarande utbyggnad av kommunalt spillvatten- och dricksvattennät, som enligt strategin från 2010 ska vara utbyggt senast 2030. Arbetet samordnas med Trafikverkets pågående projekt i området. Enligt gällande tidsplan bör ett ledningsnät finnas redo för inkoppling senast 2024.

Figur 8. Skoggömmaregården ska, enligt gällande tidsplan, få kommunalt spillvatten och dricksvatten senast 2024.

8.2. Anslutning till kommunalt VA i samband med exploatering

Nedan följer en sammanställning av de områden som planeras anslutas till kommunalt VA i samband med exploatering.

8.2.1. Södra Allerum

Söder om tätorten Allerum, öster om naturreservatet Allerums mosse ned mot Annelund, finns en samling av fastigheter i varierande storlekar (figur 9). En del av området består av så kallade "solfjärdertomter", där ett fåtal ägare står på flera delar. Bostadsbyggen och andra byggnader är dessutom byggda över tomtgränser.

De bebyggda tomterna varierar i storlek, med allt från 950 kvm och större om man bortser från de "solfjärdertomter" som tillsammans med samhörande delar bildar större ytor. Utan att räkna med solfjärdertomterna ligger ca 11 fastigheter samlat i området.

Delar av området ligger inom riksintresse högexploaterad kust och kulturmiljövård, men annars täcks det inte av några skyddade områden.

Figur 9. Område söder om Allerum inom gul markering som ska inkluderas i verksamhetsområde för kommunalt vatten-, spillvatten- och dagvattenhantering vid exploatering. Inom rödstreckade områden finns antagna detaljplaner. Även sydöstra Allerum är utpekade i figuren.

VA-situation

Utpekade område har idag enskilt vatten och avlopp. De enskilda avloppsanläggningarna är äldre och förmodligen bristfälliga. Området är ganska sankt, vilket tidvis gör det svårt att bli av med vatten från fastigheterna.

Befintlig VA-struktur ligger ca 500 m norr om bebyggelsen närmast Allerum längs med Jonstorpsvägen.

Delen öster om Jonstorpsvägen präglas främst av lerig morän, vilket innebär låg genomsläpplighet och därmed dåliga infiltrationsmöjligheter. Den västra sidan, närmre Allerums mosse, består främst av postglacial sand vilket innebär hög genomsläpplighet och därmed bra förutsättningar för infiltration. På flera håll i området ligger grundvattnet högt, på ett djup på ca 0,5–1 m.

Planförhållande

Allerum/Hjälmskult är en del av Helsingborgs kommun som är populär för exploatering, och i området finns minst tre relativt nyligen antagna detaljplaner för exploatering. Detaljplanen för Allerum 1:32 m.fl. är antagen 2018, och inom planområdet ligger idag 17 nystyckade tomter. Detaljplanen för Kungshult 8:8 m.fl. antogs också 2018, och inom planområdet planeras för 70–85 bostäder. Där finns dock ingen befintlig bebyggelse, varför en eventuell utbyggnad endast hanteras i exploateringskedet. Tidplan för exploateringsplanerna saknas i dagsläget. Detaljplanen för Allerum 1:12, Annelunds gård antogs 2005.

Aktuellt område, Södra Allerum, utpekades i ÄÖP Allerum (2013) som ett område där ingen ny bebyggelse bör tillåtas. Gränsen för detta går mot området för detaljplan Allerum 1:32 m.fl. i söder samt mot området för detaljplan Kungshult 8:8 m.fl. i norr.

Bedömning

I dagsläget görs bedömningen att området inte är ett s.k. §6-område. Utbyggnad av kommunalt dricksvatten-, spillvatten- och dagvattennät sker i samband med exploatering, och området tas då med i verksamhetsområde för dessa vattentjänster. Utbyggnaden ska ske stegvis och planerat.

Tillsyn av enskilda avlopp görs inte för tillfället, då exploatering och därmed en utbyggnad av det kommunala VA-nätet planeras inom en snar framtid.

8.2.2. Sydöstra Allerum

Öster om södra Allerum och området beskrivet i kapitlet ovan finns sex större fastigheter enligt figur 10 som idag har egna VA-anläggningar. En av fastigheterna är obebyggd. Övriga består främst av hästgårdar, vars storlekar ligger omkring en hektar. Avstånden mellan husen varierar mellan 90–180 m.

Området täcks inte av något riksintresse eller skyddat område, men fornlämningar har hittats i anslutning till områdets nordöstra del.

Figur 10. Eventuell anslutning av sydöstra Allerum till kommunalt dricksvatten- och spillvattennät som avtalskund vid exploatering i närområdet. Inom rödsträckade områden finns antagna detaljplaner. Även södra Allerum är utpekad i figuren.

VA-situation

Sydöstra Allerum har idag enskilt vatten och avlopp. De enskilda anläggningarna är från början av 2000-talet. Fastigheterna har en gemensam borra med ett järn- och manganrikt vatten. Befintlig, kommunal, VA-struktur ligger ca en halv kilometer från närmast liggande hus. En kommunal VA-utbyggnad under befintliga förhållanden kräver ledningsdragningar om minst 1,2 km.

Området präglas främst av lerig morän, vilket innebär låg genomsläpplighet och därmed dåliga infiltrationsmöjligheter.

Planförhållande

Aktuellt område utpekats i ÄÖP Allerum (2013) som ett område där ny enstaka bebyggelse kan möjliggöras. Sydöstra Allerum ingår i planområdet för detaljplanen för Allerum 1:12, Annelunds gård som antogs 2005. Detaljplanen syftade till att möjliggöra en utökning av antalet hästgårdar öster om Jonstorpsvägen med fyra, och att byggrätt för ett ridhus med internationella mått skulle möjliggöras. I

samband med planarbetet har det konstaterats att fastigheterna fortsatt ska lösa vatten- och avloppsfrågan i egen regi.

Bedömning

I dagsläget görs bedömningen att området inte är ett s.k. § 6-område. Fastigheterna anses inte vara tillräckliga i antal för att räknas som ett större sammanhang. Fastigheterna anses dessutom ha bra möjligheter till enskilda VA-anläggningar med avseende på tomtstorlek.

Fastighetsägare har varit i kontakt med NSVA gällande anslutning till kommunalt vatten och spillvatten. Med dagens förutsättningar har hästgårdarna fått klartecken att ansluta till kommunens vatten- och spillvattennät som avtalskunder, förutsatt att en godkänd och gemensam lösning presenteras, när södra Allerum är exploaterat och utbyggt.

Eftersom avloppsanläggningarna är från 2000-talet kommer miljönämnden inte att prioritera tillsyn här.

8.3. Ingen utbyggnad av kommunalt VA inom en överskådlig framtid

I nedanstående områden finns inga planer på kommunal VA-utbyggnad inom en överskådlig framtid. I vissa områden kan det finnas möjlighet till anslutning till kommunalt VA via en gemensamhetsanläggning.

8.3.1. Kingelstad

Kingelstad ligger strax norr om Rönnarp. Området består av en samling av ca 12 fastigheter (figur 11), varav en är obebyggd. Två av fastigheterna har en storlek på mindre än 1 000 kvm, ca 700 respektive 800 kvm. Fem av fastigheterna har storlekar om 1 100–1 600 kvm, två ligger på ca 3 100–3 400 kvm, och en fastighet är ca 13 ha stor. Avstånden mellan husen varierar mellan 16 och 60 meter.

Figur 11. Område i Kingelstad, här kommer kommunal VA-utbyggnad inte att ske inom en överskådlig framtid.

VA-situation

Inom område som är markerat i kartan finns tre gemensamhetsanläggningar varav två är markbäddsanläggningar anlagda 2009 och 1997. Det är fyra fastigheter som är anslutna till dessa. Den tredje gemensamhetsanläggningen anlagd 2019 och är ett större minireningsverk där fyra fastigheter är anslutna. De fyra resterande fastigheterna är egna avloppsanläggningar varav två är större markbäddar och en ett minireningsverk anlagd 2013. Det renade avloppsvattnet från alla anläggningar leds till rörledning som tillhör Kingelstads dikningsföretag anno 1953, vars ledningssystem mynnar ut i Råån vid Ottarps kyrka.

Närmsta befintliga VA-struktur ligger ca 3 km bort, i Tågarp i Svalövs kommun. En kommunal VA-utbyggnad skulle innebära ledningsdragningar om ca 3,2 km. Dessa ledningslängder kan påverka omsättningen och därmed kvalitén på dricksvattnet. Risken är också stor att omsättningsproblem i spillvattennätet leder till bildande av svavelväten.

Kingelstads geologi präglas främst av lerig morän och delvis av morängrovlera, vilka innebär dåliga förutsättningar för infiltration. Det är låg genomsläpplighet i hela trakten.

Planförhållande

Kingelstad är inte särskilt utpekad för ytterligare bebyggelse i någon översiktsplan, men generella riktlinjer för landsbygden gäller. Det finns inga aktuella detaljplaner i området.

Bedömning

Området anses inte ingå i ett större sammanhang eller samlad bebyggelse, varför 6 § LAV inte anses kunna tillämpas för området. De långa avstånden till befintlig VA-struktur försvårar möjligheten till anslutning till befintligt kommunalt VA ytterligare, då det inte går att säkerställa omsättning eller kvalitet på vare sig dricksvatten- eller spillvattennätet. En utbyggnad av det kommunala VA-nätet skulle innebära stora ekonomiska investeringar för VA-kollektivet, vilka är svåra att försvara.

8.3.2. Vallåkravägen, söder om Vallåkra

Längs Vallåkravägen i södra Vallåkra finns en länga med ca 10 fastigheter som ligger mer eller mindre samlat enligt figur 12. Fastigheterna är fördelade på ett par mindre tomter, mellan 850–2 500 kvm, och ett par större jordbruksfastigheter närmre någon hektar, den största ca 10 ha. Avstånden mellan husen varierar mellan 40–170 meter.

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård.

Figur 12. Del av Vallåkravägen i södra Vallåkra där det i dagsläget inte planeras utbyggnad av kommunalt VA-nät. Områden inom röda markeringar är utpekade som nya utbyggnadsområden för bostäder, service och icke-störande verksamheter i remissutgåvan för Helsingborg stads nya översiktsplan (2021).

VA-situation

Avloppsanläggningarna som finns på respektive fastighet är äldre och har en bristfällig rening. Tre av fastigheterna har under 2019 ansökt om och fått tillstånd för att installera en ny avloppsanläggning. Dagvatten, dräneringsvatten och det renade avloppsvattnet från fastigheterna leds i rörledningar till Härslövsbäcken som går väster om området. Härslövsbäcken har sitt utlopp i Råån efter cirka 1 100 meter, i Borgens naturreservat. Geologin i området karaktäriseras främst av lerig morän, med områden med morängrovlera i närheten, vilka innebär dåliga infiltrationsmöjligheter och låg genomsläpplighet.

Närmsta hus ligger ca 550 m från befintligt VA-nät.

Planförhållande

Vallåkra är en av de orter där framtida bebyggelse bör prioriteras högre än bevarandet av jordbruksmarken, enligt ÖP 2010, mycket på grund av sitt stationsnära läge. Dock bör en fördjupning av översiktsplan tas fram till stöd för framtida detaljplanearbete. Södra Vallåkra ligger i randen av utpekad utvecklingszon, vilken måste studeras särskilt inför ett ställningstagande om eventuell förändring av samhällets struktur.

Enligt senaste remissutgåvan för Helsingborg stads kommande översiktsplan (senast svarsdatum för synpunkter på remissutgåvan var 15 mars 2020) finns två områden utpekade som nybyggnadsområden för bostäder, service och icke-störande verksamhet. Ingen detaljplan finns påbörjad i området ännu. Aktuellt område längs Vallåkravägen är inte särskilt utpekad i någon plan för bebyggelse, men översiktsplanens generella riktlinjer för landsbygden gäller.

Bedömning

I dagsläget finns inga planer på att bygga ut kommunalt VA i området. Baserat på det få antal fastigheter som det rör sig om och storleken på de flesta fastigheter, som möjliggör enskilda VA-anläggningar, görs bedömningen att området inte kan anses vara av samlad bebyggelse.

Fastighetsägare i området har fått information om möjligheten att bilda gemensamhetsanläggning och ansluta till kommunens vatten- och spillvattennät som avtalskund. Denna möjlighet kvarstår, förutsatt att en godkänd lösning kan presenteras.

Miljönämnden har pågående tillsynsärenden gällande avloppsanläggningarna i området.

8.4.4. Frillestad kyrkby

Sydöst om Påarp ligger Frillestad kyrkby, en samling av ca 11 fastigheter, se figur 13 nedan. En av fastigheterna innefattar kyrkan med kyrkogård, och en annan är en gård. Området saknar en tät bykärna. Fastigheterna varierar i storlek, där en fastighet understiger 940 kvm i storlek, tre fastigheter är 1 100–1 400 kvm, och resterande fastigheter är större än 2 000 kvm. Avstånden mellan husen varierar mellan 20–150 meter.

Frillestad kyrkby omfattas av PBL 8:13, område av särskilt värdefull bebyggelse och KML 4. Kyrkan och kyrkogården är skyddade genom lagen om kulturminnen med mera (Natur- och kulturmiljöprogram, delområde Frillestad, 2018-06-12, Helsingborgs stad). Strax sydväst om kyrkbyn finns fornlämningar, och de mest centrala delarna av byn är dessutom utpekade som område med möjliga fornlämningar.

Figur 13. Frillestad kyrkby som inte planeras anslutas till kommunalt VA inom en överskådlig framtid

VA-situation

Alla fastigheter har enskilt avlopp. Nya minireningsverk har installerats och håller på att installeras på dessa fastigheter. Fastigheterna på den östra sidan om vägen där kyrkan är, leder sitt vatten åt öster ner till ett dikningsföretag. Detta blir sedan del i Kövlebäcken som går genom Fjärestad och mynnar i Råån vid Gantofta. På den västra sidan vägen leds det renade avloppsvattnet till Tjuvamosens dikningsföretag. Det går via den nyanlagda våtmarksdammen vid Sparrevägen vidare mot Lussebäcken. Kyrkbyns geologi präglas främst av sedimentärt berg med hög genomsläpplighet.

Två fastigheter i kyrkbyn har kommunalt vatten via den samfällighetsförening som sträcker sig från Påarp, öster om Tunaby, ned till Frillestad kyrkby. Resterande fastigheter har eget vatten. Närmsta möjlighet till kommunal spillvattenanslutning ligger ca 1,5 km bort.

Planförhållande

Frillestad är inte särskilt utpekad för bebyggelse i någon översiktsplan. Natur- och kulturprogrammet är formellt ett planeringsunderlag som visar vilken intention som staden har i ett område. Kyrkbyn är klassad som värdefull kulturmiljö med kulturhistorisk struktur i landskapet. Delar av kyrkbyn ingår dessutom i odlingslandskap med mycket högt naturvärde, klass 2. Det finns inga aktiva detaljplaner i området.

Bedömning

Frillestad kyrkby anses inte ingå i ett större sammanhang med avseende på det få antal fastigheter det rör sig om. Det finns inte heller någon uttalad plan att bygga ut eller exploatera området, utan det är klassat som värdefull kulturmiljö. Flera fastigheter är av större karaktär vilket borde möjliggöra enskilda anläggningar.

Avståndet till befintligt spillvattennät anses vara för långt för att tillåta anslutning utan risk för svavelvätebildningar med negativ påverkan på befintligt nät till följd. Fastigheterna har dessutom nya, godkända anläggningar. Med anledning av ovan finns inga planer på kommunal VA-utbyggnad inom en överskådlig framtid.

8.4.5. Rönnarp

Trakten Rönnarp bildar en bebyggelsegrupp med ca 30 bostäder enligt figur 14 nedan. Rönnarp ligger i kommunens sydöstra del nära gränsen till Svalövs kommun. Bebyggelsen är i flera fall belägen på små fastigheter som har en begränsad yta att rena avloppsvatten på, men de flesta tomtstorlekar överstiger 1 000 m² med marginal. Avstånden mellan husen sträcker sig mellan allt från ca 500 m till 30 m, där ca 150–200 m är vanligast.

Figur 14. Trakten Rönnarp

VA-situation

De flesta fastigheter i Rönnarp har på senare tid åtgärdat sina enskilda avloppsanläggningar och installerat nya minireningsverk. Utsläpp av avloppsvattnet sker till Rönnapstjärnsbäcken. Rönnapstjärnsbäcken är ett biflöde till Råån som är ett extra känsligt vattendrag. Området täcks av riksintresse för naturvård (Råån med omgivning), friluftsliv och kulturmiljövård. Det finns även en hel del fornlämningar i framförallt södra delarna av Rönnarp.

Rönnapstjärns geologi präglas främst av morängrovlora och lerig morän, vilket innebär dåliga förutsättningar för infiltration samt låg genomsläpplighet.

En eventuell utbyggnad av kommunalt VA innebär ledningsdragningar om minst 2,5 km. Dessa avstånd innebär risk för svavelvätebildning och dålig omsättning av dricksvatten. Rönnarp ligger dessutom på andra sidan Råån, sett mot befintligt VA-nät, vilket innebär en försvårande omständighet gällande eventuell anslutning till kommunalt VA-nät.

Planförhållande

Området är inte särskilt utpekade i någon översiktsplan för ytterligare bebyggelse, utan översiktsplanens generella riktlinjer för landsbygden gäller. Det finns inga aktiva detaljplaner i området.

Bedömning

De flesta fastigheter i Rönnarp har på senare tid åtgärdat sina enskilda avloppsanläggningar. Avloppssituationen anses därför vara förbättrad sedan senaste strategin som godkändes 2010. Området anses inte ingå i ett större sammanhang eller vara av samlad bebyggelse med avseende på de långa avstånden mellan många av fastigheterna. De långa avstånden till befintligt VA-nät samt fastigheternas nya minireningsverk gör att det inte planeras någon kommunal VA-utbyggnad i Rönnarp inom en överskådlig framtid.

8.4.6. Tjutebro

Tjutebro är en samling av ca 24 bebyggda fastigheter, se figur 15, belägen precis vid gränsen till Bjuvs kommun. Sex av fastigheterna ligger i Ekeby, Bjuvs kommun. Två av fastigheterna har samma adress, vilket ger 23 hushåll. Avståndet mellan fastigheterna varierar mellan 15 och 200 m, där de flesta ligger med ca 50–90 m avstånd till närmsta granne. Storlekarna på fastigheterna varierar mellan allt från 307 kvm till 3,4 ha. Fem fastigheter är mindre än 1 000 kvm. Bland dessa fem ingår två mindre fastigheter med samma ägare och samma adress. 14 fastigheter är större än 1 000 men mindre än 5 500 kvm i storlek, resterande fem fastigheter är större än 1 ha. I området finns uppskattningsvis fyra fastigheter som har varit obebodda sedan en längre tid tillbaka.

Figur 15. Det finns inga planer på kommunal VA-utbyggnad i Tjutebro.

VA-situation

Fastigheterna i Tjutebro har i dag enskilda avloppsanläggningar, men kommunalt dricksvatten via samfällighet. Fyra till fem fastigheter kommer att åtgärda sina avloppsanläggningar under år 2020. Fyra minireningsverk har installerats från år 2014 och framåt och tre markbäddar och en infiltrationsanläggning finns inom området. Bortledning och avrinning av renat avloppsvatten, dag- och dräneringsvatten sker ner mot Tjutebäcken

Närmsta spillvattenanslutning till kommunalt spillvattennät ligger i Ekeby, ca 1,5 km bort. Spillvattennätet i Ekeby är hårt ansatt, bl.a. på grund av tillskottsvatten. Att ansluta området innebär stor risk för ökat antal bräddningar. Utöver detta är avståndet till det befintliga nätet i Ekeby så pass långt, att risken för omsättningsproblem är överhängande. En anslutning kan därmed dessutom innebära stora risker för det befintliga spillvattennätet i form av svavelvätebildningar. Risken för ytterligare tillskottsvatten ökar också med de ledningslängder som en anslutning skulle innebära.

Planförhållanden

Området är inte särskilt utpekad för bebyggelse i någon översiktsplan, utan översiktsplanens generella riktlinjer för landsbygden gäller. Det finns inga aktuella detaljplaner i området.

Bedömning

Enligt beslut från Länsstyrelsen (2019-03-21) anses Tjutebro inte uppfylla kraven på ett större sammanhang och behov av en kommunal VA-lösning med hänsyn till skyddet för hälsa eller miljö enligt §6 LAV, varför kommunen inte anses ha en skyldighet att ordna VA-tjänster i detta område. Kommunal VA-utbyggnad planeras inte inom en överskådlig framtid.

8.4.7. Döshult

Döshult är en samling av ca 14 bebyggda fastigheter med egna adresser strax nordöst om Domsten, i norra delen av Helsingborg. Det finns ett mindre antal fastigheter av mindre storlek som har samma adress och ägare, varför dessa inte räknas som enskilda hushåll. Två av fastigheterna är mindre än 1 000 kvm, åtta fastigheter är mellan 1 000 – 10 000 kvm stora, och resterande fyra fastigheter är mellan 2,4 och 8,6 ha. På de större fastigheterna finns någon typ av verksamhet, exempelvis växthus.

Figur 16. Det saknas planer på kommunal VA-utbyggnad till Döshult inom en överskådlig framtid.

Området ligger inom riksintresse för naturvård och högexploaterad kust. Det finns även möjliga fornlämningar i området.

VA-situation

Åtta fastigheter ligger idag inom verksamhetsområde för kommunalt dricksvatten, resterande har enskilda dricksvattenanläggningar. Det saknas kommunal spillvattenhantering i området, alla fastigheter har enskilda anläggningar för avlopp. Det finns möjlighet att ansluta ytterligare fastigheter till det kommunala dricksvattenätet. Tre av fastigheterna har avloppsanläggningar som är installerade i närtid, dvs. från 2010 och framåt. Övriga anläggningar är markbäddar eller infiltrationsanläggningar anlagda under 1990-talet. Bortledning av renat spillvatten och dag- och dränvatten sker till ett dikningsföretags ledningssystem som leder till Niagarabäcken.

Anslutning till kommunalt spillvattenät skulle innebära ledningsdragningar om minst 1,2 km.

Områdets geologi präglas främst av sedimentärt berg, med mindre områden med postglacial sand. Genomsläppligheten är hög i området.

Planförhållanden

Området är inte särskilt utpekad för bebyggelse i någon översiktsplan, utan översiktsplanens generella riktlinjer för landsbygden gäller. Det finns inga aktuella detaljplaner i området.

Bedömning

Området anses inte vara ett §6-område enligt LAV, främst med avseende på antal fastigheter. De flesta fastigheter är av större storlek, vilket möjliggör enskilda anläggningar för avloppshantering. Dessutom finns möjligheten till kommunalt dricksvatten i området, vilket minimerar risken för kontaminering av egna dricksvattentäkter. De flesta fastighetsägare har lagt nya enskilda avlopp, och avståndet till det kommunala spillvattenätet är så långt att risken för svavelvätebildning är överhängande. Det saknas därför fortfarande planer på kommunal VA-utbyggnad i området inom en överskådlig framtid.

8.4.8. Djuramossa

Norr om Hjälmskult, vid Djuramossa, finns en mindre samling fastigheter bestående av nio fastigheter. En av dessa är obebyggd. Avstånden mellan husen varierar mellan 20–70 m, och storlekarna varierar mellan 1 200 och 4 700 kvm, förutom en större jordbruksgård var storlek uppgår till nästan 11 ha.

Figur 17. Kommunal VA-utbyggnad ska inte göras till Djuramossa.

VA-situation

Inom område som är markerat i kartan finns en gemensamhetsanläggning som inrättades 2018. Gemensamhetsanläggningen är ett större reningsverk och de sex (6) fastigheterna utmed Norra Torshultsvägen är anslutna till den. Samfälligheten innefattar också en dricksvattenbrunn för gemensamt vatten. De tre andra fastigheterna på andra sidan Jonstorpsvägen har enskilda avloppsanläggningar varav två av dem är markbäddsanläggningar som anlades 1996. På den tredje och sista fastigheten ska det enligt uppgift finnas en sluten tank. Bortledning av ett renat avloppsvatten från området sker åt nordöst mot dikningsföretaget Skavebäcken och dess tillopp.

Områdets geologi präglas av morängrovlera och lerig morän, vilket innebär låg genomsläpplighet.

Närmsta anslutning till befintlig kommunal VA-struktur ligger i Hjälmskult, ca 1 km bort.

Planförhållande

Området är inte särskilt utpekad för bebyggelse i någon översiktsplan, utan översiktsplanens generella riktlinjer för landsbygden gäller. Det finns inga aktuella detaljplaner i området.

Bedömning

Anslutning till det kommunala VA-nätet skulle innebära stora risker på ledningsnätet i form av svavelvätebildning i spillvattennätet samt dålig omsättning av dricksvattennätet, på grund av det långa avståndet till befintlig VA-struktur. De flesta fastigheter ingår dessutom i en ny gemensamhetsanläggning för avloppsvattenhantering samt en gemensam dricksvattenbrunn, vilket minskar risken för kontaminering av egna dricksvattenanläggningar. Med avseende på de få antal fastigheter det rör sig om anses området inte ingå i ett större sammanhang. Området anses inte vara ett så kallat §6-område och det finns inga planer på kommunal VA-utbyggnad till aktuellt område.

8.4.9. Hjortshögs boställe m.fl.

Längs Hjortshögsvägen vid Hjortsby gård, strax öster om Vasatorp och väster om Påarp, finns en samling av 24 fastigheter, se gul markering i figur 18.

Figur 18. Hjortsby gård och delar av Hjortshögsvägen ska inte få kommunalt VA inom en överskådlig framtid.

VA-situation

Av totalt 24 fastigheter har 15 av fastigheterna inom markerat område i figur 18 minireningsverk anlagda från år 2015 och framåt. Tre av dessa fastigheter har en gemensam anläggning. Tre fastigheter har slamavskiljare med efterföljande markbädd anlagt i början av 1990-talet. Fyra fastigheter har krav på sig att vidta åtgärder och för tre fastigheter är uppgifterna oklara. Bortledning av renat avloppsvatten, dag- och dräneringsvatten sker till Hjortshögs dikningsföretag från år 1955 eller till bäck dikningsföretag Hjortshög höga mosse från 1892.

Områdets geologi varierar mellan lerig morän, morängrovlora, sedimentärt berg och svämsediment, ler-silt. Generellt låg genomsläpplighet och dåliga infiltrationsmöjligheter.

Närmsta anslutning till befintlig kommunal VA-struktur ligger i Mörarp, ca 700 m bort.

Planförhållande

Området är inte särskilt utpekad för bebyggelse i någon översiktsplan, utan översiktsplanens generella riktlinjer för landsbygden gäller. Det finns inga aktuella detaljplaner i området.

Bedömning

Det går inte att garantera omsättning i dricksvatten- och spillvattennätet vid en utbyggnad av kommunalt VA till området, framförallt med avseende på avståndet till befintligt nät. En del av fastigheterna har en gemensam avloppsanläggning, vilket minskar risken för kontaminering av egna dricksvattentäkter. Dessutom har majoriteten av fastigheterna i området nyanlagda minireningsverk. Utöver detta har fyra fastigheter fått krav på sig att åtgärda sina enskilda anläggningar, vilket kommer att bidra ytterligare till en bättre miljö och dricksvattensituation. De flesta fastigheter är större än 1 000 kvm, sju fastigheter är större än 1 ha. Flera av fastigheterna har, med avseende på storlek, möjlighet till egna avloppsanläggningar.

Med avseende på antalet fastigheter det rör sig om, avstånden mellan och storleken på många av dem, samt det faktum att de flesta anläggningar är nya och fler ska uppgraderas, planeras ingen kommunal VA-utbyggnad i området.

9. Bevakningsområden

Följande avsnitt syftar till att belysa de områden som i dagsläget inte ingår i kommunens tid- och handlingsplan för kommunal VA-utbyggnad, men som beroende på utveckling och eventuell förtätning så småningom kan behöva ingå i den. Det kan vara områden där ingen planerad satsning på förtätning finns, genom till exempel detaljplaner eller översiktsplaner, men där det finns ett intresse för att successivt stycka av och bebygga fastigheter. Även om ett område inte är särskilt utpekade för ytterligare bebyggelse i någon översiktsplan, så gäller de generella riktlinjer som tagits fram för landsbygden. Denna typ av förtätning försvårar kommunens möjlighet att planera för ett eventuellt scenario som kräver kommunalt VA. Kravet på kommunal VA-utbyggnad kan komma plötsligt och innebära stora kostnader, inte bara för VA-huvudman utan även för den enskilda fastighetsägare som kan tvingas ansluta till ett kommunalt VA-nät när det byggs ut. Genom att bevaka områden som hittills visat sig vara intressanta för denna typ av förtätning, möjliggörs ett bra samarbete mellan kommunens olika instanser. Detta underlättar kommunens planering av en hållbar VA-utbyggnad.

Tabell 2. Bevakningsområden för kommunalt VA i Helsingborg.

1	Välluv, södra Påarp
2	Tunnby, sydöstra Påarp
3	Mellanmossevägen, östra Påarp
4	Döshultsvägen, Bröda
5	Tornhultsvägen, Ljungen
6	Allerums boställe, Duvestubbe

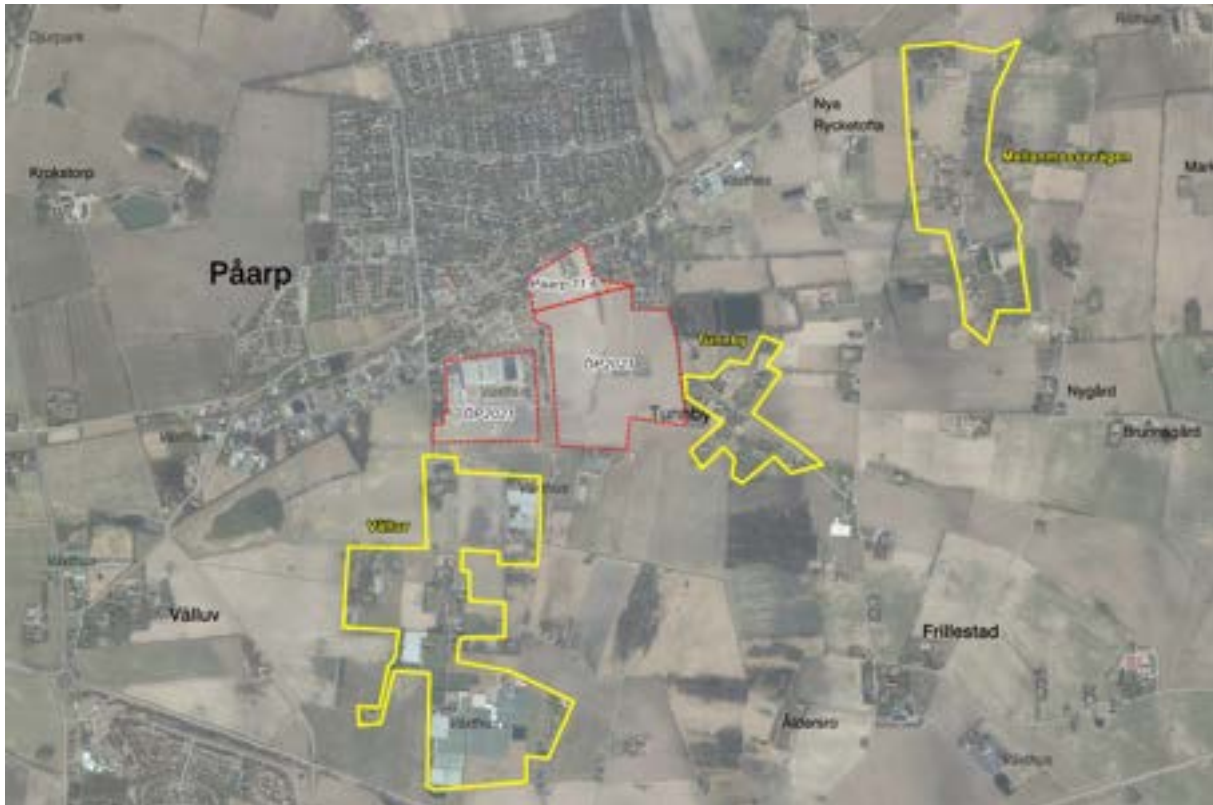

Figur 19. Övergripande kartbild över bevakningsområden för kommunalt VA i Helsingborg.

9.1. Välluv, södra Påarp

Söder om Påarp finns ett 20-tal fastigheter, främst bestående av större jordbruks- eller verksamhetsfastigheter. Avståndet mellan fastigheterna varierar mellan 60 till 300 m, och storlekarna sträcker sig mellan allt från ca 600 kvm till 32 ha. Området är markerat i figur 20.

Området är inte skyddat och täcks inte av något riksintresse, men det finns fornlämningar och kulturhistoriska lämningar i området.

Figur 20. Området Välluv i södra Påarp, tillsammans med bevakningsområdena Tunby och Mellanmossevägen, strax söder om Påarp som behöver bevakas. Rödmarkerade områden är antingen utpekade som nya utbyggnadsområden i översiktsplan eller visar aktuella detaljplaner.

VA-situation

Den nordligaste fastigheten, som ligger ca 230 m från befintligt nät, är ansluten till det kommunala VA-nätet som avtalskund. Resterande fastigheter, med avstånd på minst 500 m till ledningsnätet, har enskilda VA-anläggningar. Många av fastigheterna som ligger utmed Vedelövsvägen och Sparrevägen har nylagda avloppsanläggningar. Recipient är Lussebäckens avrinningsområde. En utbyggnad till hela området skulle kräva ledningsdragningar om minst 1,5 km, med risk för svavelvätebildning till följd. Det befintliga VA-nätet i Påarp har kapacitetsbegränsningar och ligger inte heller med självklart fall från Välluv. Ett trycksatt system kan därför behövas för att ansluta området, vilket ökar risken ytterligare för svavelvätebildningar.

Områdets geologi präglas av morängrovlara, lerig morän och postglacial sand i de mer östra delarna. Detta innebär generellt dåliga infiltrationsmöjligheter.

Planförhållanden

Påarp som stationssamhälle är utpekad i översiktsplan 2010 för vidare bebyggelse, men inte Välluv specifikt. Detaljplaner planeras i anslutning till tätorten Påarp, framförallt i den östra delen. Enligt gällande översiktsplan bör nya inslag i landskapet följa befintliga landskapselement och jordbruksmarkens struktur. I remissutgåvan för Helsingborg stads nya översiktsplan 2021 pekas två områden ut som nya utbyggnadsområden för främst bostäder, se rödmarkerade områden med text ÖP

2021 i figur 20. Det västra området är planerat att omvandlas på längre sikt. Det östra området föreslås att föregås av ett planprogram eller annan typ av plan som lägger fast en huvudstruktur för området.

Bedömning

På grund av fastigheternas relativt stora spridning, långa avstånd, samt att de flesta fastigheter utgör verksamhetsfastigheter, görs bedömningen att området varken ingår i ett större sammanhang eller anses vara samlad bebyggelse i dagsläget. Det är dessutom långa avstånd till ett befintligt VA-nät med kapacitetsbegränsningar. Nätet behöver rustas upp för att säkerställa att de planerade exploateringarna i nära anslutning till befintligt verksamhetsområde kan hanteras. Området behöver dock bevakas, då kommunal VA-utbyggnad kan krävas vid ytterligare förtätning. Detta skulle innebära att fastighetsägare, som nyligen har gjort om sina enskilda anläggningar, blir tvungna att betala anläggningsavgift för anslutning till kommunalt vatten och spillvatten, och så småningom ansluta till dessa med omläggningar inne på fastigheterna som följd.

9.2. Tunnby, sydöstra Påarp

Sydöst om Påarp finns 23 bebyggda fastigheter av blandad karaktär, se figur 21. Avståndet mellan fastigheterna varierar mellan 30 till 100 m, och storlekarna sträcker sig mellan allt från ca 900 kvm till 2 ha, där majoriteten av fastigheterna är större än 2 000 kvm.

Figur 21. Området Tunnby, tillsammans med bevakningsområdena Välluv och Mellanmossevägen, i sydöstra Påarp som behöver bevakas. Rödmarkerade områden är antingen utpekade som nya utbyggnadsområden i översiktsplan eller visar aktuella detaljplaner.

VA-situation

Området ligger utanför verksamhetsområde för kommunalt VA och fastigheterna har idag enskilda anläggningar. Många av anläggningarna är nyanlagda minireningsverk, men på en del fastigheter finns markbäddar som är 10–20 år gamla. Området har Lussebäcken som recipient. I området finns ett privat vattenledningsnät med anslutning till det kommunala dricksvattennätet.

Planförhållanden

Enligt gällande översiktsplan bör nya inslag i landskapet följa befintliga landskapselement och jordbruksmarkens struktur. I remissutgåvan för Helsingborg stads nya översiktsplan 2021 pekas två områden ut som nya utbyggnadsområden för främst bostäder, se rödmarkerade områden med text ÖP 2021 i figur 21. Det västra området är planerat att omvandlas på längre sikt. Det östra området föreslås att föregås av ett planprogram eller annan typ av plan som lägger fast en huvudstruktur för området. Detaljplanen för Påarp 11:6 är påbörjad sedan ett par år tillbaka, men vidare information om detaljplanen saknas.

Bedömning

Området anses i dagsläget inte vara ett §6-område och det finns inga planer att bygga ut kommunalt VA inom en överskådlig framtid. En del fastigheter är av större storlek och har bra möjlighet till enskilda anläggningar. Många fastigheter är anslutna till det gemensamma dricksvattennätet, vilket möjliggör för enskilda avloppsanläggningar även på de mindre fastigheterna. Risken för kontaminering av dricksvattnet till följd av egen avloppshantering anses för dessa fastigheter vara minimal. Vid eventuell exploatering, enligt samrådsförslag till Helsingborgs stads nya översiktsplan, kan det bli aktuellt med utbyggnad av kommunalt VA-nät till delar av Tunnby. Det är dock svårt att planera för en kommunal VA-utbyggnad i detta delvis ovissa skede, varför området är under bevakning. Ett tätt samarbete finns med Helsingborgs stads planavdelning.

9.3. Mellanmossevägen, östra Påarp

Längs Mellanmossevägen, mot Rycketofta öster om Påarp, finns en länga med ca 24 fastigheter, varav 5 obebyggda. Området är markerat i figur 22 nedan. En av fastigheterna är liten på ca 500 kvm, ca 4 fastigheter ligger på 1 300-1 9 00 kvm, resterande består av större fastigheter om ca 5 500 kvm-26 ha, med många jordbruksfastigheter. Avstånden mellan husen varierar mellan 30 och 200 m.

Figur 22. Mellanmossevägen, tillsammans med bevakningsområdena Välluv och Tunnby, i östra Påarp som behöver bevakas. Rödmarkerade områden är antingen utpekade som nya utbyggnadsområden i översiktsplan eller visar aktuella detaljplaner.

VA-situation

Området ligger utanför verksamhetsområde för kommunalt VA och fastigheterna har idag enskilda anläggningar. Majoriteten av fastigheterna har nyare minireningsverk. Det finns även några markbäddar och någon enstaka fastighet med en äldre dålig anläggning. De södra fastigheterna har avrinning via dikningsföretag till Råån och de norra har Hasslarpsån som recipient. I den norra delen av området finns ett privat vattenledningsnät som är anslutet till kommunens dricksvattennät, som de tre nordligaste fastigheterna får sitt dricksvatten ifrån.

Planförhållanden

Enligt gällande ÖP (2010) bör nya inslag i landskapet följa befintliga landskapselement och jordbruksmarkens struktur. I övrigt är området inte utpekade i plan eller dylikt, utan här gäller även de generella ställningstagandena för landsbygden.

Bedömning

Området anses inte vara ett §6-område och det finns inga planer att bygga ut kommunalt VA inom en överskådlig framtid. Majoriteten av fastigheterna är så stora att bra möjligheter till enskilda anläggningar finns. Då avstånden inom området samt till befintligt ledningsnät är för långa, tillåts idag inte anslutningar till kommunalt avlopp som avtalskund. Risken för svavelväten i ledningsnätet är överhängande. Området är under bevakning då en allmän VA-anläggning kan bli nödvändig vid ytterligare avstyckning och förtätning i området. Detta skulle innebära att fastighetsägare, som nyligen har gjort om sina enskilda anläggningar, blir tvungna att betala anläggningsavgift för anslutning till kommunalt vatten och spillvatten, och så småningom ansluta till dessa med omläggningar inne på fastigheterna som följd.

9.4. Döshultsvägen, Bröda

Vid Bröda Boställe, längs Döshultsvägen, ligger en liten samling av 6 fastigheter. Dessa är visualiserade i figur 23. 2 av fastigheterna är avstyckade de senaste 4 åren, 3 av fastigheterna är avstyckade under 2000-talet. Fastigheterna är av storlekarna 1 089 kvm, 1 318 kvm, 1 715 kvm, 2 000 kvm, 3 372 kvm respektive 4,8 ha. Avstånden mellan husen varierar mellan 25–190 m.

Under senare tid har intresse för ytterligare avstyckningar funnits i området.

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård och det kan finnas möjliga fornlämningar.

Figur 23. Område längs Döshultsvägen i Bröda som bevakas.

VA-situation

Området ligger utanför verksamhetsområde för kommunalt VA. Två av de mindre fastigheterna är anslutna till kommunalt dricksvattennät som gemensamhetsanläggning, men alla fastigheter har enskilda avloppsanläggningar.

Närmsta anslutningsmöjlighet till befintligt spillvattennät ligger ca 250 m från Bostället, och en utbyggnad skulle innebära ledningsdragningar om ca 0,5 km.

Planförhållanden

Enligt ÖP (2010) anses det vara möjligt med enstaka ny bebyggelse i anknäring till befintlig vägstruktur, men bebyggelsegrupper anses inte vara lämpliga. Även övriga ställningstaganden för landsbygden gäller.

Bedömning

Med anledning av det få antal fastigheter som området idag består av, som alltså inte anses ingå i ett större sammanhang, saknas i dagsläget planer på kommunal VA-utbyggnad. Beroende på kapacitet i ledningsnätet kan det eventuellt finnas möjlighet till anslutning till det dricksvattennät som två av fastigheterna är anslutna till som avtalskunder. Området är under bevakning då kommunal VA-utbyggnad kan krävas om ytterligare avstyckning sker, om Allerum växer i nordvästlig riktning, eller om det förtätas ytterligare västerut från Jonstorpsvägen/Brödavägen.

9.5. Tornhultsvägen, Ljungen

Nordost om Allerum och sydost om Hjälmskult ligger Ljungen, ett område längs Tornhultsvägen bestående av ca 9 bebyggda fastigheter. Flera av fastigheterna är mycket stora med hus på någon sida av fastigheten, och grönyta/jordbruksmark på resterande yta. Den minsta fastigheten är ca 950 kvm, två av fastigheterna ligger är ca 1 200 kvm, resterande är 8 000 kvm eller större. Avståndet mellan två av husen ligger på ca 30 m, mellan resterande hus är avståndet ca 100–130 m.

Under senare tid har intresse för ytterligare avstyckningar funnits i området.

Figur 24. Sydöst om Hjälmskult ligger Ljungen som är ett bevakningsområde för kommunalt VA.

VA-situation

Befintliga fastigheter ligger idag inom verksamhetsområde för kommunalt dricksvatten. Det finns inget spillvatten- eller dagvattennät i området, fastigheterna har enskilda avloppslösningar. Recipient för anläggningarna är skavebäcken. Fastigheten längs västerut ligger ca 0,5 km från befintligt spillvattennät. Utbyggnad av kommunalt spillvatten- och dagvattennät skulle innebära ledningsdragningar om ca 1 km.

Planförhållanden

Området ligger inom Landskapsrum 10 i ÖP 2010, enligt vilken man inom området mellan Tornhult och Allerums radby bör vara mycket restriktiv med ny bebyggelse med hänsyn till den tydliga ålderdomliga strukturen med skiftesgränser, stengården och vegetation i ett småbrutet landskap. Man skriver också att ny enstaka bebyggelse, dvs. 1–2 bostäder, bör underordna sig befintlig bebyggelse och struktur. Det finns inga detaljplaner i aktiva skeden i området.

Bedömning

Med anledning av det få antal fastigheter som området idag består av, avstånden mellan husen samt de stora tomtor som fastigheterna har i anspråk, anses området inte vara ett §6-område. Fastigheterna har dessutom kommunalt dricksvatten, vilket innebär en närmast obefintlig risk för kontaminering av dricksvattnet från de enskilda avloppen. Ytterligare förtätning kan dock kräva kommunal VA-utbyggnad, varför området bör bevakas.

9.6. Allerums boställe/Duvestubbe

Längs Allerumsvägen, mellan Allerum och Ödåkra, finns ett 20-tal fastigheter som ligger i relativt nära anslutning till befintligt verksamhetsområde för kommunalt dricksvatten och spillvatten. Dessa syns i figur 25.

Området är inte skyddat och täcks inte av något riksintresse, men fornlämningsfynd har gjorts. Det ligger i randen av riksintresse, kulturmiljövård över Allerum.

Figur 25. Område kring Allerums boställe/Duvestubbe under bevakning.

VA-situation

Fastigheterna har idag enskilda avloppsanläggningar. Många av anläggningarna är nyanlagda och på andra fastigheter är nya anläggningar på gång att läggas. Recipient är Skavebäcken på norra sidan, och främst Ödåkra/Välåbäcken på den södra sidan.

Fastigheterna längst österut, från Lundagård och mot Ödåkra, har kommunalt dricksvatten både inom verksamhetsområde och som avtalskunder. En utbyggnation av det kommunala dricksvattennätet till de fastigheter som inte redan är anslutna, skulle innebära ledningsdragningar om knappt 1 km. För att möjliggöra kommunal spillvattenhantering för alla fastigheter skulle ledningsdragningar om nästan 2,2 km krävas.

Planförhållanden

Enligt ÄÖP Allerum-Hjälmskult (2013) bör man vara mycket restriktiv med ny bebyggelse och endast acceptera enstaka tillägg som följer radbytraditionen. Den nya bebyggelsen bör inte läggas framför befintlig bebyggelse, landskapsbilden ska behållas och orterna Allerum och Ödåkra ska inte byggas ihop.

Bedömning

Med anledning av fastigheternas relativt stora spridning och storlek, och det faktum att flera fastigheter har kommunalt dricksvatten som inte riskerar att kontamineras av enskilda avloppsanläggningar, anses VA-situationen i dagsläget inte kräva en kommunal lösning. Inga större exploateringar eller utbyggnationer som kan skynda på en kommunal VA-utbyggnad är planerade inom området inom en överskådlig framtid, då detta inte går i linje med ÄÖP (2013). Skulle området förtätas ytterligare finns risk för att kommunens skyldighet enligt §6 träder in. Detta skulle innebära att fastighetsägare, som nyligen har gjort om sina enskilda anläggningar, blir tvungna att betala anläggningsavgift för anslutning till kommunalt vatten och spillvatten, och så småningom ansluta till dessa med omläggningar inne på fastigheterna som följd.